

Asia: VN/8233/2021

Kansallinen kemikaaliohjelma

Yleinen lausunto

Voitte tässä lausua yleisesti kansallisesta kemikaaliohjelmasta.

Kansallinen ohjelma on laadittu laajassa yhteistyössä eri tahojen kanssa ja ohjelmassa on huomioitu monipuolisesti eri painotuksia ja teemoja. ELY-keskus katsoo, että myös Euroopan kemikaalivirasto (ECHA) voisi toimia hyvänä yhteistyökumppanina kemikaaliohjelman tavoitteiden toteuttamisessa.

Ohjelman tässä vaiheessa jää vielä auki, miten toimenpiteet jalkautuvat kullekin toimijalle ja millaisia resurssitarpeita toteuttaminen muodostaa. Kemikaalien

valvontaan ja neuvontaan tulisi osoittaa riittävät resurssit myös ELY-keskuksille, jotta ohjelman tavoitteita voidaan saavuttaa asetetussa ajassa.

Johdanto

Voitte tässä lausua luvusta 1: Johdanto

-

Kemikaalit ympärillämme

Voitte tässä lausua luvusta 2: Kemikaalit ympärillämme

-

Tavoitteet ja toimenpiteet

Voitte tässä lausua luvusta 3: tavoitteet ja toimenpiteet

-

Terveyden- ja ympäristönsuojelu haitallisilta kemikaaleilta

Voitte tässä lausua luvusta 3.1: Terveyden ja ympäristönsuojelu haitallisilta kemikaaleilta. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi

pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaativastuuta toimenpiteestä.

Terveydelle ja ympäristölle vaarallisten, sekä palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien vähäistä käsittelyä ja varastointia valvoo pelastusviranomaisen. Pelastusviranomaisen rooli valvontaviranomaisena ja mahdollisena yhteistyökumppanina kemikaalien valvonnassa on myös syytä mainita kemikaaliohjelmassa.

Turvallinen kiertotalous ja kestävä kemia

Voitte tässä lausua luvusta 3.2: Turvallinen kiertotalous ja kestävä kemia. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaativastuuta toimenpiteestä.

Kiertotalousasteen kasvattaminen edellyttää uusien teknologioiden käyttöönottoa ja uusia, monimutkaisia prosesseja. Riskien tunnistamiseen on keskityttävä jo toiminnan selvitysvaiheessa ja turvattava tiedon liikkuvuus ja sen dokumentointi. Kemikaalien kierto tuotteiden ja materiaalien mukana todetaan ohjelmassa yhdeksi kiertotalouden haasteeksi. Kemikaaliohjelma tarjoaa konkreettisen ratkaisuna ”turvallista kiertotaloutta”, jossa kemikaalit hallitaan tuotteiden elinkaaren kaikissa vaiheissa. Hallintaan halutaan vaikuttaa koko elinkaaren arvioinnilla, tuoteryhmäkohtaisin elinkaaritarkasteluin. Nämä toimet ovat välttämättömiä ja hyviä. Ohjelma korostaa myös hyvin tietotason ja ymmärryksen kasvattamista: merkittävimmät ympäristövaikutukset elinkaareissa, analytiikan kehittäminen, tiedon siirtyminen tuotantoketjussa ja niin edelleen.

Kemikaaliohjelmalla tulisi eritoten varmistaa, että kierrätysmateriaalien riskiarvioita tehdään riittävästi, ja ne perustuvat todellisiin mittauksiin arvioiden sijaan. Näin kiertotalouden turvallinen edistäminen ja neitseellisten luonnonvarojen kulutuksen vähentäminen on mahdollista. Kiertotalouden ja kemikaaliohjelman rajapinnassa yksi haaste ovat muovit. Maailmassa on tuotettu miljardeja tonneja neitseellistä muovia, josta jopa 80 % on päätynyt kaatopaikoille tai luontoon. Muovituotteiden kiertotalousasteen parantaminen on siis yksinkertaisesti välttämätöntä. Monilta muoveissa käytetyiltä kemikaaleilta saattaa kuitenkin puuttua kokonaan luokitukset tai niistä on vain rajallisesti tietoa olemassa, ja toisaalta tutkimuksissa muovin seasta on tunnistettu merkittäviä määriä haitallisia kemikaaleja.

Kemianteollisuuden toimialan ympäristövaikutukset ja materiaalien kulutus on tunnistettava. Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistus tuotti Suomessa 8.7 miljoonan tonnin elinkaariset CO₂e-päästöt vuonna 2015. Puolet päästöistä oli suoria eli ne syntyivät Suomessa. Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistus Suomessa käyttää myös erittäin merkittäviä määriä raaka-aineita. Neitseellisten materiaalien kulutus ja ilmastopäästöt ovat merkittäviä ympäristönäkökulmia, ja kemikaaliohjelmassa pitäisi tiedostaa näihin liittyvä rajapinta ja toimenpiteet.

Tietoon pohjautuva päätöksenteko

Voitte tässä lausua luvusta 3.3: Tietoon pohjautuva päätöksenteko. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaativastuuta toimenpiteestä.

-

Kansainvälinen ja EU-yhteistyö kemikaaliturvallisuuden parantamiseksi

Voitte tässä lausua luvusta 3.4: Kansainvälinen ja EU-yhteistyö kemikaaliturvallisuuden parantamiseksi. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaativastuuta toimenpiteestä.

-

Viestintä ja koulutus parantavat kemikaaliturvallisuutta

Voitte tässä lausua luvusta 3.5: Viestintä ja koulutus parantavat kemikaaliturvallisuutta. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaativastuuta toimenpiteestä.

Kemikaalien ympäristö- ja terveysriskien hallintaa koskevat monet eri säädökset ja velvollisuudet. On varmistettava, että kansallisella tasolla paras ajantasainen informaatio kemikaaleista, niiden vaaroista ja hallinnasta on helposti saavutettavissa viranomaisille, yrityksille ja kansalaisille.

Ympäristöministeriön hanke ”Kemikaalien parempi huomioiminen ympäristöluvassa ja sen valvonnassa” tukee myös kemikaaliohjelman tavoitteita ja ehdotettuja toimenpiteitä. Hankkeessa laaditut ohjeet lisäävät ympäristönsuojeluviranomaisten osaamista kemikaalien riskeistä ja niiden hallinnasta sekä tukevat kemikaalien valvonnan toteuttamista.

Ohjelmassa on tunnistettu eri viranomaisten osaamista ja koulutustarpeita. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo myös kemikaalien käyttöolosuhteita kunnan toimivaltaan kuuluvissa ympäristönluvanvaraisissa ja rekisteröitävissä laitoksissa. Ohjelmassa tulisi paremmin huomioida ja tunnistaa kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten rooli kemikaalien valvonnassa ja lupaviranomaisen työssä. Kuntien ympäristönsuojeluviranomaiselle suunnattuja koulutusmahdollisuuksia ja osaamisen kehittämistilaisuuksia tulisi lisätä ohjelman toimenpiteisiin.

Tietoiskut ja -laatikot

Voitte tässä lausua luvusta 4: tieto-iskuista- ja laatiokoista.

-

Kemikaaliohjelman vaikuttavuuden seuranta

Voitte tässä lausua luvusta 5: Kemikaaliohjelman vaikuttavuuden seuranta.

-

Lillunen Anu
Varsinais-Suomen ELY

Slotte Elinor
Varsinais-Suomen ELY